

Projev prezidenta republiky při udílení státních vyznamenání 28. října 2024

28.10.2024 - | Správa Pražského hradu

Vážený pane prezidente Klausí, vážená paní Klausová, vážená paní Havlová, vážení ústavní činitelé, vážení vyznamenaní, členové diplomatického sboru, vážení hosté, vážení spoluobčané.

Je mi ctí, že s vámi mohu znovu v prostorách Vladislavského sálu oslavit jeden z nejprázdnivějších přelomů v historii naší země.

Vznik samostatného státu vnímáme jako šťastnou událost, jako velký dar pro všechny následující generace. A proto by 28. říjen měl být také příležitostí připomenout si, jakého daru, ale také odpovědnosti, se nám dostalo.

Je to privilegium vlastní země, vydobyté osobní odvahou a vytrvalým úsilím, ale také hrdinstvím a mnoha oběťmi. Toto privilegium bylo potvrzeno před 35 lety, kdy naše společnost, svazovaná dobou totality, dokázala prosadit touhu po svobodě. Je to také dar, že na rozdíl od mnoha jiných částí světa, žijeme v historicky nejdelším období svobody, bezpečí, klidu a ekonomické prosperity. Zároveň máme to štěstí, že se můžeme inspirovat a nechat hodnotově vést lidmi, jejichž činy, vytrvalost, dobročinnost, umělecké nebo sportovní nadání nebo celoživotní práce jsou v tento den oceňovány.

Právě uznání zásluh těchto lidí je symbolem přetrvávající úcty k původním ideálům české státnosti a navazováním na její nejlepší tradice. A také ujištěním, že demokratická republika je především společenstvím občanů, konkrétních lidí, a jejich konání.

Chtěl bych proto, obklopen osobnostmi, které dnes oceníme a jejichž příběhy jsou vzorem aktivního a odpovědného postoje k životu, vyjádřit apel, abychom se inspirovali, abychom nepodléhali apatii. Nestávali se jen nezúčastněnými pozorovateli, komentátory, případně lacinými kritiky veřejného dění, ale abychom byli jeho aktéry.

Není to ta nejlehčí cesta. Ani nemusí být pro člověka tou nejpřirozenější. Jenže stejně jako se aktivně a s odhodláním stavíme k našim osobním životům, abychom se v budoucnu my a naše děti měli lépe, měli bychom přistupovat i k naší společnosti a zemi. Abychom je dalším generacím předali ve stavu, na který budeme hrdí. Nebo za který se alespoň nebudeme stydět.

Slavíme vznik státu, který byl vybudován na myšlenkách suverenity, svobody, humanity, na úctě k člověku i k mezinárodnímu právu. Mnozí z nás dnes vnímají, a docela pochopitelně, taková privilegia jako samozřejmá. Mladí lidé, a vlastně už ani lidé ve středním věku, nedospívali za železnou a informační oponou komunismu. Nedívám se proto, že pro řadu z nich demokracie není předmětem vděku nebo dokonce obav, že bychom o ni mohli přijít.

Musíme si proto nejen dnes více připomínat, jak křehká demokracie ve skutečnosti je a že o ni musíme vytrvale pečovat. Jak složité, dlouhodobé a často bolestivé bylo vybudovat ji a uhájit a jak snadné - a na první pohled nepozorované - může být ji opět ztratit.

Dnes se bohužel nemusíme dívat daleko za naše hranice, abychom si uvědomili, s jakou lehkostí a rychlostí může docházet k erozi základních kamenů demokracie. Nemusíme bohužel ani složité hledat příklady agresivního porušování mezinárodního práva. Ani příklady států, jejichž vedení

ohrožuje budoucnost vlastní země, mnohdy jen ve jménu osobního prospěchu a prestiže či zachování tváře.

Bylo by tím nejsmutnějším scénářem pro naši zemi, kdyby se vydala stejným směrem.

Oslavme tedy i to, že svoji zemi a její budoucnost máme ve vlastních rukou. Formujeme ji tím, jak jednáme, podle jakých hodnot a kritérií se rozhodujeme, o co usilujeme a s jakým odhodláním za tím jdeme.

Často, až příliš často, v posledních letech slýcháme, že chceme věci zcela protichůdné. Že naše představy o světě nás rozdělují na dva nesmiřitelné tábory.

A já stále věřím, že to není pravda.

Je přirozené, že existují témata, na která nenahlížíme všichni stejně. Že hledáme odlišná řešení problémů, které nás trápí. Ale je také zřejmé, že není jen černá a bílá nebo že bychom museli stát na jedné či druhé straně. Takové vidění společnosti není jen zjednodušením, je zavádějícím zkreslením. Ve skutečnosti je jen málo témat, která by českou společnost rozdělovala na půl. Osobně budu dál usilovat o to, aby jich ve veřejné debatě nepřibývalo. A především o to, abychom se vyvarovali nenávisti, která nikdy nic dobrého nepřinesla.

Nenávist a lež nám nesvědčí.

Dovolte mi, abych se krátce vrátil k naší nedávné krizové zkušenosti s povodněmi. Šest lidí přišlo o život, mnoho lidí přišlo o svoje domovy, o veškerý osobní majetek, o školu, místo k práci nebo radosti. Tak jako v mnoha předešlých krizích jsme byli svědky velké solidarity. Nikdo v té chvíli nemluvil o konfliktech a neshodách společnosti, ale o pomoci, kterou je schopen každý z nás poskytnout.

Většina nemluvila ani o nefunkčním státě, ve který by ztratila důvěru. Většina z nás naslouchala doporučením odborníků, záchranných složek, úředníků, dokonce i politiků. Důvěřovala, že rozhodnutí dělají lidé kompetentní, odpovědní a připravení. Většina z nás se spoléhala na tradiční média, která na rozdíl od sociálních sítí kontinuálně přinášela relevantní, spolehlivé a kvalitní informace.

To je pro naši společnost výborná vizitka.

Na druhou stranu mě v takovou chvíli zaráží motivace lidí, kteří jdou opačným směrem. A kteří bez erudice a odpovědnosti šíří lži nebo různé polopravdy. Oslabují důvěru v instituce, vědu, fakta. Činí tak naši společnost méně odolnou. Protože důvěra, založená na zkušenosti, že systém funguje, je klíčová. A to pro všechny krize, i ty budoucí.

Většinou nevíme, jaké obtíže nás čekají. Krizové situace jsou kritické právě proto, že přicházejí často nečekaně. Zmírňovat jejich případné dopady můžeme ale už teď. Na těžké situace musíme být lépe připraveni nejen my jako občané, ale připraveny musí být všechny složky našeho státu, včetně legislativy.

O to více to platí o hrozbách, o jejichž existenci naopak dobře víme. Jsou to hrozby globální. Klimatické, zdravotní, migrační, energetické, bezpečnostní nebo technologické. Takové, pro které žádná jednoduchá řešení neexistují. Přesto bychom si měli pokládat nepříjemné otázky, co a jak budeme dělat, až na nás ještě silněji dopadnou a na možné scénáře se připravovat.

Rozumím všem, kteří tyto komplexní problémy našeho světa vnímají s obavami, nebo se strachem.

Bezpochyby jsou složité, ale téměř každý problém má řešení a každý krok vpřed je lepší než přešlapování na místě.

Hledejme proto pro vedení naší země takové osobnosti, které se nebudou těmto otázkám vyhýbat. Sledujme, kdo se zabývá skutečnými problémy a kdo vytváří umělá bitevní pole nad věcmi nepodstatnými, pomíjivými. Takoví politici pouze vyčerpávají naši pozornost.

Zkusme hledat ty, kteří nabízejí životaschopné vize a mají konkrétní, fakty podložené plány k jejich naplňování, nikoli ty, kteří staví vzdušné zámky a vedou prázdné souboje. Zkusme si konečně definovat, co je pro naši zemi zásadní. Silná společnost je vzdělaná, hospodářsky zdatná, s rozvinutou infrastrukturou, inovující, tolerantní a taková, kde se každý domůže svých práv. Taková, která se stará o slabé a ohrožené.

Být takovou společností, znamená plnit řadu konkrétních, náročných úkolů.

Zažili jsme to po roce 89, kdy docházelo ke změnám, které vyžadovaly hluboké reformy. Nebyly líbivé. Prosazovaly se těžko. Dělal se chyby. Ale chtěli jsme položit základy budoucí prosperity a viděli jsme společný cíl, který nám dával smysl. A pro který jsme byli ochotni sdílet i nepříjemné náklady těchto změn. Dnes - stejně jako tehdy - jsou nutné zásadní reformy, které zareagují na nové potřeby Česka, na nové potřeby lidí. A právě k tomu se musíme učit nacházet shodu. Politickou i společenskou.

Potřebujeme reformu důchodů, potřebujeme skutečné reformy ve zdravotnictví, v justici, ve školství, v ochraně životního prostředí, v digitalizaci, v daních nebo veřejné správě a uspořádání země. Všechny tyto extrémně složité úkoly jsou nutným předpokladem pro to, aby se kvalita života v České republice nesnižovala.

Nebudu proto podporovat politiky, kteří nabízejí snadná řešení a jdou cestou nejmenšího odporu. Naopak, s mojí podporou mohou počítat ti, kteří budou s odvahou a odpovědností přistupovat i k řešení nepopulárních otázek. Oceňujme tedy politickou odvahu, která je vedena snahou vypořádat se s naléhavými problémy naší země. A věrme, že odpovědný přístup nakonec zvítězí. Zvítězit by ostatně měl u každého z nás.

Protože pouhé štěstí nikdy nestačí.

Závazek, kterým jsme my vázáni ke své zemi, by neměl být o nic menší než ten, který jen několik generací nazpět cítili ti, kteří se zasloužili o náš samostatný stát.

Jak se k němu postavíme, na tom závisí, v jaké společnosti, s jakými možnostmi a s jakou nadějí budeme žít my a zejména naše děti.

Děkuji vám za pozornost

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/projev-pr-ezidenta-republiky-pri-udileni-statnich-vyznamenani-28.-rijna-2024-18208>